

Піскоха Н.Д.

вчитель початкових класів

КЗ «Нововодянська ЗОШ I-III ступенів»

Водянської сільської ради

Кам'янсько-Дніпровського району Запорізької області

Землянська А.В.

кандидат філологічних наук

доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук

Таврійський державний агротехнологічний університет

імені Дмитра Моторного

ТЕМА ПРАЦІ У ТВОРІ П. ПАНЧА «ПОВІСТЬ НАШИХ ДНІВ»

***Анотація.** У статті розглядається тема людини праці в повісті письменника. Зауважено, що для головних героїв твору відстоювання свого робочого місця сприймалося як справжня битва з ворогом на фронті.*

***Ключові слова:** соцреалізм, ідеологізм, людина праці.*

***Piskokha N.D., Zemlianska A.V. The Theme of Work in P. Panch's «Story of Our Days».** The article considers the theme of human of work in the writer's story. It is noted that for the main characters of the art work defending their workplace was perceived as a real battle with the enemy at the front.*

***Key words:** social realism, ideology, man of work.*

Література доби соцреалізму, яка розкриває життя простого народу, побудову соціалістичної країни й утвердження радянської влади на сьогодні вважається певним анахронізмом. Причиною є якраз ідеологічна спрямованість творів, їхня відповідність вимогам тогочасної цензури. Але не можна викреслити художні тексти з історії української літератури, адже, як зауважує Т. Шарова, у 1920–1930-х роках «виразно окреслюється процес інтенсивного «змішування культури з політикою», тож «заідеологізована суспільна атмосфера впливає на світоглядні позиції письменників, більшовицькі директиви корелюють творчі принципи й обмежують естетичний вибір та свободу

авторської самореалізації» [2, с. 30]. Тож мета цієї статті – розкрити особливості висвітлення людини праці у «Повісті наших днів» П. Панча.

«Повість наших днів» зразу ж з'явилася в третій книзі «Вапліте», а 1928 року – у збірці «Голубі ешелони», того ж року вийшла окремим виданням. У творі зосереджено основну увагу на одному героєві – кремезному й широкоплечому, з маленькими, глибоко запалими очима, одягнутому у потерту шкіряну куртку і з польовою сумкою на тоненькому ремінці, колишньому комісарові артдивізіону Свирові, який був на гуті *«і за директора, і за робітника, а головне, що брався до всього гаряче»* [1, с. 31].

Добре розкрито тут і образ маси, в якій вирізняються характерні постаті старого майстра Митрича, розстрілюваного *«через десятого»* за денікінців, його приятеля Автопома, рудого Софрона, комсомольця Василя Малая.

Повість, як це вже стало властивим для творів П. Панча, багата на різноманітну інформацію. Сьогоднішній читач дістає й виразне уявлення про те, якою великою й тяжкою була розруха в країні після громадянської війни, як поступово налагоджувався трудовий ритм, як робітники, що раніше працювали на бельгійських хазяїв-капіталістів, тепер дедалі впевненіше почувають себе в новій ролі господарів заводів і фабрик.

Гута, про яку йдеться в повісті П. Панча, була геть зруйнованою, від неї віяло пусткою – машини й апарати зникли безслідно, *«кругом павутиння, як пацьорки у ваннах повно соломи, двір поверх бруду вкрився бур'яном, вночі вили сови. Робітниче селище, як каже Митрич, теж було «мов кладовище», люди голодували, роботи не було. Складуви не могли жити без гуті, вони всі хотіли пустити завод, збиралися на мітинги, говорили до хрипоти, але не знали з якого кінця підійти, і гута «все це стояли мов катафалк, і задубілий димар сумно дивився на порослий бур'яном двір»*. Сидіти без діла і дивитися на все це було *«неначе за десять фронтів»* [1, с. 54].

Бойові епізоди збройної боротьби за владу Рад, фронти громадянської війни не випадково постійно згадуються героями твору. Адже, по-перше, більшість із них – «партії зами» (так називають тут усіх, хто носити солдатські шинелі й справді перебував аби в

партизанах, або в Червоній Армії). А по друге, розруха – це ворог, для подолання якого також потрібні витримка, героїзм в революційні сили мас.

Петро Панч знаходить переконливі штрихи, щоб показати, як оволодіває складувами свідомість того, що *«на себе тепер робимо, а не на когось»*. Свир передусім хоче пробудити це почуття в людей, зачепити ясне робітниче самолюбство. Може, треба було говорити обережно, але він *«ішов пробосм, як танк через ліс»* [1, с. 76].

«Повість наших днів» прикметна для української прози й тим, що це, як уже зазначалося, один із перших творів, який прокладав шляхи освоєння нової теми – теми праці, теми робітничого класу, і спробою шалювати нового героя часу – більшовика, будівника соціалізму, і композиційними пошуками автора, і його прагненням до своєрідної документальної розповіді (допис про відбудову гуги, кореспонденція про засідання сесії ВУЦВКу), яка (документалізація), на думку критиків, чудово *«вписалася»* в об'єктивну манеру письменника [див.: 1, с. 87].

Певна річ, не всі повісті циклу П. Панча мали і мають зараз однакову вагу в літературі. Ідейно-художнє звучання творів *«З моря»* і *«Без козиря»*, безумовно, менше. Але в цілому збірка *«Голубі ешелони»*, до якої увійшла і *«Повість наших днів»*, вагомо й актуально вирізнялася на тлі ідеологічної боротьби кінця 20-х років на Україні на шляху оволодіння новими засобами художнього пізнання та відображення реальної дійсності. Позбуваючись проявів натуралістично-описового підходу, П. Панч вдосконалював уміння глибше узагальнювати спостережені факти, шукав ефективні прийоми, які допомагали б підпорядкувати сатиричні картини позитивній меті, досягав справжнього історизму у змалюванні життя, його діалектики [3, с. 20].

Отже, *«Повість наших днів»* збагачувала молоду українську радянську прозу досвідом художнього освоєння нового матеріалу, нових сюжетів. Вона була кроком у творенні образу позитивного героя часу, нового радянського епосу. Вона була серед перших взірців радянської прози, якими розпочиналось широке і багатогранне зображення життя робітничого класу.

Література

1. Панч П. Повісті, оповідання, гуморески, казки (збірка). К.: Наукова думка, 1985. 577 с.
2. Шарова Т. Літературний процес 20-х років ХХ століття і механізми формування політичного дискурсу. *European Applied Sciences*. 2018. № 2. С. 28–30.
3. Яременко В. Епоха соцреалізму в панорамі ХХ ст. Неоромантики і неореалісти («шістдесятники»). *Українська мова та література*. 2001. число 11 (219). С. 20.

Пустовіт В.Ю.

*доктор філологічних наук
професор кафедри української філології та журналістики
Східноукраїнський національний університет
імені Володимира Даля*

**ФОЛЬКЛОРНІ РЕМІНІСЦЕНЦІЇ В ХУДОЖНІЙ СПАДЩИНІ
НАЦІОНАЛЬНОГО ПИСЬМЕНСТВА ХІХ ст.**

***Анотація.** Статтю присвячено дослідженню залучення письменниками ХІХ ст. фольклорних елементів у художню спадщину. Авторкою доведено, що різноманітність фольклорного сегмента полягає у фольклорній традиції як першооснові літератури. У наведених зразках наявні зразки фольклорних мотивів і символів, описів народного життя, характеристики суто національних рис характеру головних героїв та історичних подій.*

***Ключові слова:** фольклор, символ, поезія, література, письменник.*

***Pustovit V.Yu. Folklore Reminiscencies in the Artistic Heritage of National Literature of the XIX century.** The article is devoted to the study of the involvement of folklore elements into the artistic heritage by the writers of the XIX century. The author proves that the diversity of the folklore segment lies in the folklore tradition as the basis of literature. In the given examples there are samples of folklore motives and symbols,*